

Seminar i arverett

Lillestrøm, 17. februar 2011

Advokatfirmaet Owe Halvorsen & Co AS

Owe Halvorsen & CO **OH**
Advokatfirma

Advokatfirmaet Owe Halvorsen & Co AS

- Advokatfirmaet Owe Halvorsen & Co AS holder til på Åråsen Stadion og ved Mosenteret i Nittedal.
- Syv advokater, to advokatfullmektiger, tre sekretærer og én regnskapsmedarbeider.

Owe Halvorsen & CO **OH**
Advokatfirma

- Våre spesialområder er:
  - Trafikkskade, yrkesskade og pasientskade.
  - Fast eiendom.
  - Familie- og arverett.
  - Skatt og selskapsrett.
- Innledende vurdering av arverettsspørsmål til kun kr 750,- inkl mva.

Owe Halvorsen & CO **OH**
Advokatfirma

Dagens tema

- Arverett.
- Slike emner er gjerne noe ømtålige fordi:
  - verdier involvert
  - nære relasjoner
- Arveplanlegging kan redusere konflikter.

Owe Halvorsen & CO **OH**
Advokatfirma

Arverett

1. Klargjøring av begreper
2. Arv etter loven
3. Rett til uskifte
4. Dine, mine og våre barn
5. Arv etter testament
6. Arveavgift
7. Arveplanlegging
8. Dødsboskifte

Owe Halvorsen & CO **OH**
Advokatfirma

---

1 Klargjøring av begreper

- Livsarving
  - Etterkommere; barn, barnebarn, oldebarn osv.
- Særkullsbarn
  - Barn av kun én av partene i et ekteskap eller samboerskap.
- Pliktdelelsarv
  - Den del av arven som arvelater ikke kan frata livsarvinger ved testament.

Owe Halvorsen & CO **OH**
Advokatfirma

- Grunnbeløp (G)
  - Et beløp fastsatt etter folketrygdløven, som oppjusteres en gang i året. G pr i dag kr 75 641,-.
- Uskifte
  - En rett den lengstlevende ektefelle har til å overta og disponere over det den førsteavdøde eide.
  - Gjenlevende samboer kan også ha en slik rett, dog begrenset sammenlignet med ektefelle.
- Særeie
  - En avtale om formuesordningen mellom ektefeller, som innebærer at man unntar midler fra deling.

Owe Halvorsen & CO **OH**
Advokatfirma

- Skjevdeling
  - Unntak fra likedelingsreglen i ekteskapsloven. Hovedregelen er at midler man tok med seg inn i ekteskapet, samt arv eller gave man har mottatt fra andre en ektefellen, kan kreves skjevdelt.
- Testator
  - Den som oppretter et testament.

Owe Halvorsen & CO **OH**
Advokatfirma

---

2. Arv etter loven

2.1. Slektningers arverett

- Dersom du ikke har opprettet testament vil arven etter deg fordeles til dem som arveloven utpeker som arvinger.
- Arveloven har en arvetavle som er inndelt i tre arvegangsklasser.

Owe Halvorsen & CO **OH**
Advokatfirma

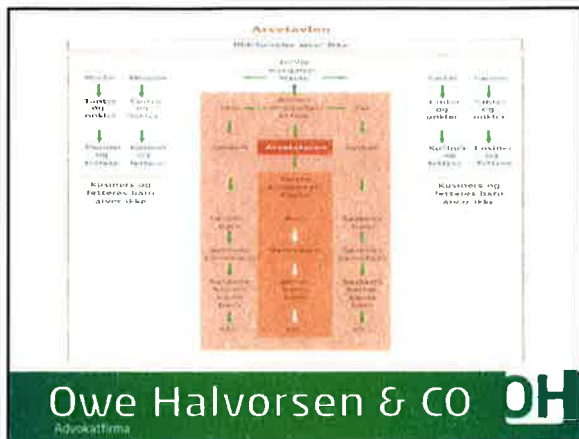

Owe Halvorsen & CO OH
Advokatfirma

- Første arvegangsklasse er arvelaterens livsarvinger; barn, barnebarn, oldebarn osv.
- Dersom avdøde har flere barn; like mye til hvert barn eller hvert barns linje.
- Pliktdelsarv og den frie tredjedelen.
- Dersom avdøde ikke etterlater seg livsarvinger vil arven fordeles på andre, eventuelt tredje, arvegangsklasse.
- Dersom man ikke har arvinger i noen av arvegangsklassene og ikke etterlater seg ektefelle, vil arven tilfalle staten. Skal man unngå dette må man skrive testament.

Owe Halvorsen & CO OH
Advokatfirma

2.2. Ektefellers arverett

- Når en ektefelle dør skal først felleseiet mellom ektefellene deles.
- Den gjenlevende ektefelle overtar sin del av felleseiet. Avdødes andel av felleseiet, er gjenstand for arv, og skal fordeles på vedkommendes arvinger etter loven eller etter testament.
- Ektefellen har krav på $\frac{1}{4}$ av arven når arvelater har livsarvinger, men minimum 4G.
(G = kr 75 641,-. 4G = kr 302 564,-)

Owe Halvorsen & CO OH
Advokatfirma

- Dersom avdøde kun etterlater seg foreldre, søsken eller avkom etter disse, arver ektefellen halve formuen, men minimum 6G (6G = kr 453 846,-).
- Minstearv (4G) til ektefelle går foran eventuell pliktdelsarv til livsarvinger.
- Reglene innebærer at dersom avdødes bo ikke overstiger 4G/6G, så arver ektefellen alt.

Owe Halvorsen & CO **OH**
Advokatfirma

2.3. Samboeres arverett

- Når en samboer dør skal det foretas et økonomisk oppgjør av sameiemiene mellom samboerne.
- Den gjenlevende samboer beholder sine egne eiendeler og sin del av eventuelle sameiemiidler.
- Den avdøde samboers egne eiendeler samt avdødes andel av eventuelle sameiemiidler, er gjenstand for arv og skal fordeles på dennes arvinger.

Owe Halvorsen & CO **OH**
Advokatfirma

- Fra og med 1. juli 2009 har samboere arverett etter hverandre i noen tilfeller.
- Samboere som har, har hatt eller venter felles barn har rett til minstearv på 4G (4G = kr 302 564,-).
- Samboere som har bodd sammen i minst fem år kan ved testament tilgodese hverandre med 4G.

Owe Halvorsen & CO **OH**
Advokatfirma

- Minste arv til samboer går foran eventuell pliktdelsarv til livsarvinger.
- Dersom den frie tredjedelen utgjør mer enn 4G kan dette testamenteres over på samme måte.
- Dersom arvelater etterlater seg verdier under 4G, vil samboeren arve alt.

Owe Halvorsen & CO **OH**
Advokatfirma

---

3. Rett til uskifte

3.1. Uskifte for ektefeller

- De ektefeller som har felleseie, kan ha rett til å sitte i uskiftet bo etter hverandre.
- Man kan i ektepakt også bestemme at gjenlevende skal ha rett til å sitte i uskiftet bo med særreiemidler.

Owe Halvorsen & CO **OH**
Advokatfirma

- Avdødes særkullsbarn må samtykke til uskifte.
  - Forhåndssamtykke kan innhentes, helst skriftlig.
  - For mindreårige barn må overformyndert samtykke.
- For å kunne sitte i uskifte, må gjenlevende ektefelle ta over avdødes gjeldsforpliktelser.

Owe Halvorsen & CO **OH**
Advokatfirma

- Hovedregelen er at den som sitter i uskiftet bo råder som om man var eier over alle midlene i uskifteboet. Alt det som gjenlevende blir eier av, går inn i uskifteboet.
- Begrensninger i disposisjonsretten i uskifte:
  - Du kan ikke gi bort fast eiendom, eller gi gaver som står i misforhold til verdiene i boet.
  - Dersom boet vesentlig minskes ved utilbørlig atferd kan retten til uskifte bortfall.
  - Det samme gjelder dersom du utsetter boet for fare for å bli vesentlig minsket.

Owe Halvorsen & CO **OH**
Advokatfirma

- Retten til uskifte faller bort dersom lengstlevende gifter seg eller blir umyndiggjort.
- Når lengstlevende dør skal uskifteboet deles likt mellom førsteavdøde og lengstlevendes arvinger, dersom ikke annet er bestemt i gjensidig testament.
- Det skal ikke beregnes arv fra førsteavdøde til sisteavdøde dersom uskifteboet består resten av dennes levetid.

Owe Halvorsen & CO **OH**
Advokatfirma

3.2. Uskifte for samboere

- Gjelder fra 1.7.2009.
- Gjelder kun samboere som har, har hatt eller venter barn.
- Begrenset rett:
  - Felles innbo og bolig.
  - Felles fritidsbolig med innbo.
  - Felles bil.
  - Eventuelle særkullsbarn må samtykke.
- Retten til uskifte kan utvides ved testament, eller ved samtykke fra livsarvinger.

Owe Halvorsen & CO **OH**
Advokatfirma

---

4. Dine, mine og våre barn - hvordan sikre hverandre ved død?

Ektefeller

- Ektepakt
- Testament
- Livsforsikring
- Uskifte
- Avtale med særkullsbarn

Samboere

- Samboerkontrakt
- Testament
- Livsforsikring
- Delvis rett til uskifte – kan utvides ved testament
- Avtale med særkullsbarn

Owe Halvorsen & CO **OH**
Advokatfirma

---

5. Arv etter testament

Et testament er et dokument som bestemmer fordeling av formue etter ens død.

5.1. Hvordan opprette et gyldig testament?

- Skriftlighet.
- To myndige og uavhengige vitner som er klar over at det er et testament.
- Skrive under med vitner tilstede.
- Testator må være tilregnelig.
- Ugyldighet dersom formreglene ikke er fulgt.

Owe Halvorsen & CO **OH**
Advokatfirma

5.2 Kan jeg tilbakekalle testamentet mitt?

- Hovedregelen er at man fritt kan tilbakekalle et testament.
- Unntak: For gjensidig testament og arvepakt er det begrensninger i tilbakekallingsretten.

Owe Halvorsen & CO **OH**
Advokatfirma

5.3 Planlegger du å skrive testament?

Dette kan man disponere over:

- Det man eier.
TIPS: Skaff deg oversikt over hva du eier!
- Enslige:
Råder over alt vedkommende eier i testament.

Owe Halvorsen & CO **OH**
Advokatfirma

- Samboere:
  - Råder over alt vedkommende eier i eneeie.
  - Råder over sin andel av sameie.
  - Eksempel: Råder over halvparten av boligen dersom denne eies av begge med en halvpart hver.
- I ekteskap:
  - Halvparten av felleseiet – som utgangspunkt.
  - Eventuelle skjevdelingsmidler.
  - Eventuelle særreiemidler.

Owe Halvorsen & CO **OH**
Advokatfirma

- Den som sitter i uskifte:
  - Råder over den del av boet som skal gå til egne arvinger når gjenlevende dør.

Owe Halvorsen & CO **OH**
Advokatfirma

5.4 Begrensninger i testasjonsretten

- Livsarvingenes pliktdelsarv
  - 2/3 av formuen til arvelateren er pliktdelsarv for livsarvingene.
  - Pliktdelen er begrenset til én million kroner til hvert barn (hvert barns linje).
- Ektefellens minste arv på 4 eller 6 G setter også begrensning for hva man kan disponere over ved testament.
- Samboeres minste arv på 4 G (gjelder for de som har, har hatt eller venter felles barn).

Owe Halvorsen & CO
Advokatfirma

---

6. Arveavgift

6.1. Avgiftsplikten

- Det skal betales arveavgift av all arv som en mottar fra en arvelater som ved sin død var bosatt i Norge eller var norsk statsborger.
- Det skal også betales arveavgift av visse gaver når giveren da gaven ble ytt var bosatt i Norge eller var norsk statsborger.
- Det er den som mottar arven eller gaven som skal betale avgiften.

Owe Halvorsen & CO
Advokatfirma

6.2 Arveavgiftssatsen pr. februar 2011

- Arv til foreldre, barn, fosterbarn og stebarn som arvelater eller giver har oppfostret:
  - Ingen avgift av de første 470.000,-
  - Av de neste 330.000,- betales 6 % avgift.
  - Av det overskytende 10 % avgift.

Owe Halvorsen & CO
Advokatfirma

- Arv til andre (inkludert barnebarn!):
  - Ingen avgift av de første 470.000,-.
  - Av de neste 330.000,- betales 8 % avgift.
  - Av det overskytende 15 % avgift.

Owe Halvorsen & CO **OH**
Advokatfirma

6.3. Avgiftsfrihet for visse midler

- Det er ikke arveavgift på arv eller gave mellom ektefeller og visse samboere.
- Definisjon av samboere:
 Har eller har hatt felles barn eller har bodd sammen i minst to år i ekteskapslignende forhold.

Owe Halvorsen & CO **OH**
Advokatfirma

- Årlige gaver på ½ G, tilsvarende kr 37 820,50.-
- Periodiske ytelser til oppfostring og utdanning.
- Pensjon som tilkommer arving som følge av avdødes tjenestestilling, for eksempel ektefellepensjon.
- Juridisk person med allmennyttig formål, for eksempel Røde Kors og lignende institusjoner.

Owe Halvorsen & CO **OH**
Advokatfirma

6.4. Avgiftsgrunnlaget

- Utgangspunktet er at de avgiftspliktige midler settes til salgsverdi.
- Fordringer settes til pålydende.
- Ikke-børsnoterte aksjer og andeler i ansvarlig selskap og kommandittselskap:
  - settes til aksjenes forholdsmessige andel av aksjeselskapets samlede skattemessige formuesverdi slik denne fastsettes etter skatteloven.

Owe Halvorsen & CO **OH**
Advokatfirma

6.5. Fradrag i avgiftsgrunnlaget

- Dokumentavgift.
- Tinglysningsgebyr.
- Utgifter til takstmann.
- Advokatutgifter.
- Begravelseskostnader m.v.

Owe Halvorsen & CO **OH**
Advokatfirma

6.6. Når skal arveavgiften beregnes?

- Arv ved privat skifte:
  - Arvemidlenes verdi ved arvelaters bortgang.
- Arv ved offentlig skifte:
  - Arvemidlenes verdi når arvingen får rådighet over arvemidlene.
- Gaver/forskudd på arv:
  - Når gaven blir gitt.

Owe Halvorsen & CO **OH**
Advokatfirma

6.7. Eksempler på avgiftsberegning

Eks 1:

En livsarving mottar fra sine foreldre kr 2 millioner uten å gi avkall til fordel for sine barn:

kr. 940 000,-	kr.	0,-
kr. 660 000,- x 6 %	kr.	39 000,-
kr. 400 000,- x 10 %	kr.	40 000,-
Sum arveavgift:		kr. 79 000,-

Owe Halvorsen & CO
Advokatfirma

Eks.2: En livsarving mottar fra sine foreldre kr 2 millioner og gir avkall på arv til sine to barn.

Foreldre
2 000 000 kr

Livsarving
940 000 kr

Barn   **Barn**
530 000 kr   530 000 kr

Kr 0,- i arveavgift.

Owe Halvorsen & CO
Advokatfirma

Eks.3: Foreldrene skriver testament hvor barnebarna tilgodeses. Livsarvingen får kun lovbestemt pliktdelsarv.

Foreldre
2 000 000 kr

Livsarving
1 334 000 kr

Barn   **Barn**
333 000 kr   333 000 kr

Arveavgift for livsarvingen kr 23 640,- Barnebarna betaler ikke avgift.

Owe Halvorsen & CO
Advokatfirma

---

7. Arveplanlegging

7.1 Livs- og dødsdisposisjoner

- Man kan velge å gi bort eiendeler mens man lever eller vente til etter sin død.
- Gir man bort eiendeler i live, kalles det livsdisposisjon.
  - I levende live gjør man som man vil med sine midler.
  - Ingen formregler.
- Gaver og fordeling av midler som først skal oppfylles etter arvelaters død, kalles dødsdisposisjon.
  - Begrensninger ved livsarvingers pliktdelsarv og ektefelles minstearv.
  - Formregler - Krav om testaments form for å være gyldig.

Owe Halvorsen & CO **OH**
Advokatfirma

7.2 Hvorfor planlegge fordelingen av arven mens man lever?

- Unngå konflikter i familien.
- Arvelater får oppleve arvingenes glede over midlene.
- "Ro i sjelen".
- Spare arveavgift.

Owe Halvorsen & CO **OH**
Advokatfirma

7.3 Eksempler på arveplanlegging i live

- Overdra fritidseiendom mot bruksrett ut sin levetid.
- Overdra bolig mot bruksrett til egen boenhet i boligen.
- Gavesalg (salg til underpris).
- Rente- og avdragsfrie lån med årlig ettergivelse på ½ G.
- Gi pengegaver.
- Skrive testament.

Owe Halvorsen & CO **OH**
Advokatfirma

7.4 Konsekvenser av arveforskudd

- Melding til myndighetene ved årlig gave/arveforskudd på over 1/2 G (kr 37 820,50).
- Gaver av en viss størrelse skal avkortes i senere falt arv, dersom det er bestemt eller forutsatt av arvelater.

Owe Halvorsen & CO **OH**
Advokatfirma

- Hvilken verdi skal man legge til grunn ved arveforskudd?
  - Verdien på tiden da arveforskuddet ble gitt. Med mindre noe annet uttrykkelig er fastsatt.
- Hva skjer hvis en livsarving har fått mer i arveforskudd enn det som skal tilfalle arvingen etter loven?
  - Ingen tilbakeføringsplikt, må bero på annen avtale.

Owe Halvorsen & CO **OH**
Advokatfirma

---

8. Dødsboskifte

8.1 Privat eller offentlig skifte?

- Avgjørelsen må tas innen 60 dager.
- Privat skifte
  - Vanligst, enten selv eller bruk av fullmektig.

Owe Halvorsen & CO **OH**
Advokatfirma

- En eller flere av arvingene må påta seg ansvaret for avdødes forpliktelser.
- Kan utstede preklusiv proklama (kr 3 620).
- Erklæring om privat skifte gis til tingretten som utsteder skifteattest.

Owe Halvorsen & CO **OH**
Advokatfirma

- Få oversikt over avdødes formue og gjeld.
- Undersøk om avdøde etterlater seg testament.
- Fordele arven etter lovens regler til de som er utpekt som arvinger eller oppført i testament.
- Sende inn arvemelding til skattemyndighetene innen 6 mnd etter arvefall.

Owe Halvorsen & CO **OH**
Advokatfirma

- Offentlig skifte
  - Enhver arving kan forlange offentlig skifte, så lenge privat skifte ikke er avsluttet.
  - Tingretten overtar da boet og sørger for at arven blir fordelt.
  - Gebyr for offentlig skifte
    - Kr 21 500,-.
    - Domstolene krever sikkerhetsstillelse med kr 30 000,-.
    - Gebyret halveres ved oppnevning av bobestyrer, men da kommer salær til bobestyrer i tillegg.

Owe Halvorsen & CO **OH**
Advokatfirma

Spørsmål? Vi hjelper deg gjerne!

tlf. Åråsen 64 84 00 20
tlf. Nittedal 67 07 95 00

Advokat Brede Gundersen brede@ohco.no
Adv.fim. Arild Brekke Djup arild@ohco.no

Owe Halvorsen & CO
Advokatfirma
